

9. Stanovlennia i rozvytok ahrarnoi osvity v Ukraini (z naidavnishykh chasi do sohodennia) / D. O. Melnychuk, M. V. Zubets, L. Yu. Bernshtein ta in. – K. : NAU, 2005. – 224 s.

10. Zakon Ukrainy «Pro veterynarnu medytsynu» (vid 15.11.2001 r. № 2775-III) <http://www.vetcontrol.org/doc/law0001.htm>

11. Interviu z Holovoiu Derzhavnoho komitetu veterynarnoi medytsyny Ukrainy Verbytskym P. I. // «Veterynarna praktyka». – 2009. – № 3. –S.38-39.

THE IMPORTANCE OF THE AGRARIAN REFORMS IN THE AGRICULTURE SPECIALISTS TRAINING

POLOZENKO O., the candidate of pedagogical science, the associate professor of National university of life and environmental sciences of Ukraine

The article analyzes the results of agrarian reforms in Ukraine, their impact on socio-economic conditions of the population and importance in the training of specialists for agriculture. Author defines the ways to develop the key sectors in agriculture and the necessity of specialists training, who are able to provide competitive production. The attention is focused on the dependence of the effective implementation of reform and the successful functioning of crops and livestock on personnel qualification.

Agrarian reform, agricultural sector, training.

УДК 373.2.011.3-091:005.336.5

ПРОФЕСІОНАЛІЗМ ВИХОВАТЕЛЯ ДОШКІЛЬНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ: КАТЕГОРІАЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ

О.О. Самсонова, старший викладач

Статтю присвячено узагальненню підходів до визначення понять «професіонал» і «професіоналізм» в психолого-педагогічній теорії та практиці; досліджено проблему становлення професіоналізму й саморозвитку особистості вихователів дошкільних навчальних закладів. Доведено, що основою становлення вихователя-професіонала є саморозвиток, що

© О. О. Самсонова, 2015

приводить до вищої форми життєдіяльності особистості – творчої самореалізації. З'ясовано, що професіоналізм це інтегрований показник особистісно-діяльнісної готовності особистості педагога до успішного розв'язання професійних завдань.

Професіоналізм, професіонал, саморозвиток, вихователь, дошкільний навчальний заклад.

Стаття посвящена обобщенню підходів к определению понять «профессионал», «профессионализм» в психолого-педагогической теории и практике; изучена проблема становления профессионализма и саморазвития личности воспитателей дошкольных учебных учреждений. Доказано, что основой становления воспитателя-профессионала является саморазвитие, что приводит к высшей форме жизнедеятельности личности – творческой самореализации. Выяснено, что профессионализм это интегрированный показатель личностно-деятельностной готовности личности педагога к успешному решению профессиональных задач.

Профессионализм, профессионал, саморазвитие, воспитатель, дошкольное учебное заведение.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Дошкільне дитинство є унікальним та особливим періодом розвитку особистості, що служить базисом формування його Я-концепції, визначає перспективи її розвитку та стратегії життєдіяльності. Одним із центральних векторів дошкільної освіти є створення умов для повноцінного розвитку дитини в навчальному закладі, що своєю чергою може забезпечуватися тільки за рахунок високого професіоналізму вихователів із яскраво вираженим комплексом якостей конкурентоспроможної особистості та потенціалом професійного саморозвитку.

Модернізація системи освіти в умовах сьогодення висуває нові вимоги до професіоналізму вихователів дошкільних навчальних закладів. Це передусім передбачає оновлення цілей і змісту діяльності інститутів післядипломної педагогічної освіти, переорієнтацію форм і методів її організації на засадах нової освітньо-світоглядної парадигми.

В урядових документах, зокрема Державній національній програмі «Освіта» («Україна XXI століття») (1993 р.), «Діти України» (1996 р.), Законах України «Про освіту» (1996 р.), «Про охорону дитинства» (2001 р.), «Про дошкільну освіту (2003 р.), На-

ціональній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 рр. (2012 р.), Галузевій концепції розвитку неперервної педагогічної освіти (2013 р.) визначено вимоги щодо розвитку професіоналізму педагогів.

У кожному з цих документів наголошується на тому, що сучасному навчальному закладу потрібні педагоги нової генерації: здатні до актуалізації професійно-творчого потенціалу, спроможні забезпечити позитивну динаміку якісних особистісних змін, які є взірцем високої духовної та педагогічної культури.

Одним із важливих шляхів вирішення цієї складної проблеми виступає створення в системі післядипломної освіти таких організаційно-педагогічних умов і засобів розвитку професіоналізму вихователів дошкільних навчальних закладів, які б сприяли формуванню стійкого переконання, що домінантою власного особистісно-професійного призначення є розкриття їхньої творчої індивідуальності.

Мета статті – проаналізувати категорію «професіоналізм» в психолого-педагогічній теорії і практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій з теми. Проблема розвитку професіоналізму педагогічних кадрів була предметом досліджень І. Багаєвої, Л. Гребенкіної, Н. Гузій, Б. Дьяченка, Є. Зеєра, І. Зязюна, Н. Кузьміної, С. Максименка, А. Маркової, Н. Ничкало, В. Олійника, Т. Рудневої, А. Соложина, Т. Сущенко.

Значний внесок у розробку теорії та методології дошкільної освіти здійснили Л. Артемова, А. Богуш, Н. Гавриш, О. Зима, Н. Лисенко, Т. Поніманська, С. Сажник, Т. Степанова.

Особливості безперервної освіти та підвищення кваліфікації педагогів розкрито у працях О. Галуса, С. Крисюка, В. Маслова, В. Олійника, Н. Протасової, В. Пуцова, М. Романенка, В. Семиченко, Т. Сорочан, Т. Сущенко.

Проблема розвитку професіоналізму вихователів дошкільних навчальних закладів (далі – ДНЗ) у системі післядипломної освіти до сьогодні не була предметом цілісного науково-педагогічного дослідження. Така розвідка допомогла б подолати низку суперечностей, характерних для сучасного освітнього простору, зокрема між:

– задекларованою державою необхідністю розвитку педагогічного професіоналізму особистості та недостатньою зорієнтованістю системою післядипломної освіти на виконання цього завдання;

– потребами суспільства у вихователях ДНЗ, які вирізняються високим рівнем професіоналізму та відсутністю науково обґрунтованої акмеологічної концепції, що забезпечує цілісне уявлення про технології продуктивного особистісно-професійного саморозвитку;

– розширенням предметного поля досліджень саморозвитку фахівця, задекларованих освітньо-світоглядною парадигмою та недостатнім втіленням в педагогічний процес експериментально перевіреної системи заходів, спрямованих на розвиток професіоналізму вихователів дошкільних навчальних закладів;

– потребою формування ціннісних орієнтацій вихователів дошкільних навчальних закладів щодо саморозвитку й самовдосконалення та традиціями післядипломного педагогічного процесу, в якому навчання має залежний характер від зовнішніх формувальних впливів;

– необхідністю оволодіння педагогами сучасними методиками розвитку професіоналізму й відсутністю науково обґрунтованих практичних рекомендацій з цих питань.

Виклад основного матеріалу дослідження. Будь-яке дослідження здійснюється, базуючись на окремих категоріях, які становлять його основу. На нашу думку, їхній ретельний аналіз надасть глибини й цілісності даному науковому пошуку.

Відповідно до логіки процесу нашого дослідження провідним його поняттям є «професіоналізм вихователя», при чому найбільш уживаними виявляються «професіоналізм», «педагогічний професіоналізм», «професіоналізм учителя», «професіоналізм викладача» та ін. Відзначимо, що у довідникових джерелах існують певні розбіжності у трактуванні даних понять, бо вони ще не мають належного наукового осмислення в енциклопедичній літературі, а поняття «професіоналізм вихователя» відсутнє взагалі.

«Великий тлумачний словник сучасної української мови» дає таке визначення терміна «професіоналізм»: 1. Оволодіння основами й глибинами якої-небудь професії. 2. Слово або зворот, властиві мовленню людей певної професії [2, с. 62].

В енциклопедії освіти (лат. *profiteer* – оголошую своєю справою) – сукупність знань, навичок поведінки та дій, що свідчать про професійну підготовку, навченість, придатність людини до виконання професійних функцій. Це сформована в процесі навчальної та практичної діяльності готовність до

компетентного виконання функціональних обов'язків, що оплачуються; рівень майстерності у професійній діяльності, що відповідає рівню складності роботи [7, с. 742].

Цей же підхід реалізовано у педагогічному словникові, що трактує поняття «професіоналізм» як «високу підготовленість до виконання завдань професійної діяльності». Професіоналізм спеціаліста виявляється у систематичному підвищенні кваліфікації творчої активності, здатності продуктивно задовольняти вимоги суспільного виробництва та культури. Передумовою досягнення професіоналізму є високий розвиток професійно важливих якостей особистості, її спеціальних здібностей [13, с. 136].

С. Гончаренко під професіоналізмом розуміє якісну характеристику суб'єкта діяльності, яка відображає високу професійну кваліфікацію і компетентність, різноманітність ефективних професійних навичок і умінь, володіння сучасними алгоритмами і способами розв'язання психологічних задач, що дає можливість здійснювати діяльність з високою продуктивністю є джерелом потенціального розвитку держави і суспільства [3].

У психолого-педагогічній науці трапляються й інші визначення цієї категорії. Зокрема, у психолого-педагогічному словнику «професіоналізм» визначається, як «...набута під час навчальної та практичної діяльності здатність до компетентного виконання трудових функцій; рівень майстерності та вправності у певному виді занять, відповідний рівню складності виконуваних завдань» [15, с. 361].

У словнику-довіднику з професійної педагогіки (за редакцією А. Семенової) використано конструкт «професіоналізм професійної діяльності», що тлумачиться «як осмислене, індивідуальне, суспільно обумовлене позитивно-емоційне реагування, а його компоненти (професіоналізм знань, спілкування і самовдосконалення) проявляються у потребі глибокого їх осмислення, трансформування відповідно до поданих суспільних еталонів та їх реалізації на практиці. Однак, на нашу думку, зазначене вище визначення є поверховим і недостатнім для характеристики феномена нашого дослідження й вимагає більш конкретного наукового пояснення [16, с. 229].

Взагалі, категорія «професіоналізм» – міждисциплінарна, оскільки вона вживана представниками філософії, психології,

соціології, педагогіки тощо. Відповідно, ці визначення щоразу набуватимуть специфічного забарвлення.

Так, соціально-педагогічний словник (за редакцією В. Радула) трактує професіоналізм як сукупність психофізіологічних, психічних та особистісних змін, які відбуваються у людині в процесі оволодіння знаннями та довготривалої діяльності, що забезпечують якісно новий, вищий рівень розв'язання складних професійних завдань [17, с. 203].

Дослідники у галузі психології професіоналізм розглядають як складну систему, що має не тільки зовнішню функцію («віддачу»), але й необхідні їй, як правило, складні та різноманітні внутрішні, зокрема, психічні функції. До цих внутрішніх психічних функцій відносяться: побудова образу майбутнього результату діяльності; певне «виношування» уявлень про шляхи й способи, варіантах досягнення цього результату; емоційне підготування до роботи; загальна свідомість захищеності в суспільстві й багато чого іншого, включаючи й певний образ навколишнього світу взагалі [10].

Педагог, який є суб'єктом професійного саморозвитку, виступає як людина, як особистість, як професіонал. Тому цілком логічним буде звернення до розкриття категорії «професіонал».

В межах нашого дослідження безперечно йдеться про особистість вихователя дошкільного навчального закладу. З огляду на важливість даного поняття, розглянемо його детальніше.

Вихователь – це особа, яка здійснює виховання, посадова особа, що займається вихованням дітей і молоді у навчально-виховних закладах [7, с. 98].

Очевидним є той факт, що у сучасних умовах розвитку неперервної освіти професійна діяльність вихователя дошкільного навчального закладу належить до малорозроблених та слабковивчених. Дана теза підтверджується не тільки відсутністю теоретико-методологічних праць, а й поглядів учених, зокрема висновку В. Петровського про те, що «з поля зору дослідників випала одна з центральних фігур педагогічного процесу в дитячому садку – вихователя» [14, с. 13].

Перед тим, як шукати відповіді на ключові завдання нашої наукової розвідки, уточнимо: при визначенні категоріально-понятійної бази дослідження специфічні ознаки професіоналізму педагогічної праці нами розглянуто крізь призму загальних рис та властивостей професіоналізму фахівця будь-якої галузі. На-

разі йтиметься про те, що ці два вектори термінологічної системи розглядалися нами в органічній єдності, що своєю чергою зумовило межі визначення семантичного поля одиниць авторського пошуку у співвідношенні загального, особливого й одиничного.

У ході дослідження з'ясовано, що аналіз подібних характеристик у різних понятійних системах доводить багатовимірність і складність сутності професіоналізму педагога та визначає наявність міжпредметних підходів.

Отже, професіоналізм як поліструктурний феномен є об'єктом дослідження багатьох наукових дисциплін: філософії (М. Бердяєв, П. Блонський, Г. Гегель, І. Кант та ін.); педагогіки (Ю. Бабанський, І. Багаєва, Л. Гребенкіна, Н. Гузій, Б. Дьяченко, Є. Зеєр, І. Зязюн, Л. Красюк, Н. Кузьміна, Н. Ничкало, В. Олійник, Т. Сущенко); психології (А. Абульханова-Славська, Б. Ананьєв, В. Вульфов, А. Маркова, Є. Клімов, О. Леонтьєв, С. Максименко, Л. Рубінштейн, А. Сластьонін та ін.); соціології (Н. Левітов, Ю. Яковенко та ін.).

Аналіз теоретичної спадщини довів, що у дослідженнях учених відсутнє єдине розуміння сутності категорії професіоналізму, вперше введеної та конкретизованої Н. Кузьміною в психолого-акмеологічних дослідженнях. Автор розглядає професіоналізм як якісну характеристику суб'єкта діяльності – представника певної професії, що зумовлює ступінь володіння ним сучасним змістом і засобами виконання професійних завдань, продуктивними способами їх здійснення. Крім якісних критеріїв професіоналізму, Н. Кузьміна вводить і кількісні, акцентуючи, що ступінь цього володіння у різних людей є різним, зазначаючи про високий, середній та низький рівні професіоналізму представника тієї або іншої професії. Дослідниця також звертала увагу, що професіоналізм не зводиться лише до сукупності професійних знань і умінь, а визначається ще й рівнем особисто-професійних якостей фахівців, спрямованістю їх особистості, особливостями мотивації діяльності [9].

Аналіз зазначеного вище поняття переконливо доводить, що акцентування відбувається саме на діяльнісних аспектах феномена, а його сутність пов'язується з вищими рівнями, вищими щаблями досконалості діяльності, досягнутими мистецтвом і майстерністю. Близькість понять майстерності і професіоналізму дає можливість співвідносити й характеризувати їх за ознаками високої продуктивності, ефективності діяльності; висо-

кого рівня кваліфікації і компетентності фахівця; оптимальної інтенсивності і напруженості праці; високої точності, надійності й організованості; низької опосередкованості, креативності, суб'єктності, спрямованості на досягнення позитивних соціально-значущих цілей [5, с. 66-67].

Зазначимо, що згідно з теорією учених під керівництвом А. Деркача професіоналізм розглядається крізь призму органічної єдності двох взаємопов'язаних підсистем – професіоналізму діяльності й професіоналізму особистості.

Виходячи із цього, під *професіоналізмом діяльності педагога* розуміють якісну характеристику суб'єкта праці, що відображає високу професійну кваліфікацію і компетентність, розмаїття ефективних професійних умінь і навичок, в тому числі заснованих на творчих рішеннях, володіння сучасними алгоритмами й способами розв'язання професійних задач, що надає можливість здійснювати педагогічну діяльність із високою й стабільною продуктивністю.

Професіоналізм особистості – якісна характеристика суб'єкта праці, що відображає високий рівень розвитку креативності, професійно важливих й особистісно-ділових якостей, акмеологічних інваріантів професіоналізму, адекватний рівень домагань, а також мотиваційну сферу і ціннісні орієнтації, спрямовані на прогресивний розвиток фахівця [4, с. 307-308].

Так, з точки зору С. Дружилова, особистість людини-професіонала, яка пройшла достатньо тривалий період теоретичного навчання й подальшу адаптацію до практичної діяльності, надбавши необхідний професійний досвід, слід розглядати як професійно обумовлену. Професіоналізм не зводиться лише до сукупності ознак, а й уявляє собою властивість особистості, систему певним чином організованих компонентів [6].

Автор психологічної концепції професіоналізму А. Маркова ключове поняття нашого дослідження розглядає як досягнення конкретною людиною вищих результатів у процесі виконання професійної діяльності та його внутрішнє позитивне ставлення до своєї роботи, готовність психологічних якостей до його виконання [11, с. 31-32].

Зміст професіоналізму особистості А. Маркова досліджує у двох площинах: мотиваційній (спонукальні мотиви, сенс професійної діяльності, задоволення працею) та інструментальній (засоби, прийоми, технології для досягнення поставленої мети). Підкреслюючи при цьому, що професіоналізм – це найвищий рі-

вень професійної компетентності; це оволодіння смислами педагогічної професії, професійними позиціями та її гуманістичною спрямованістю; це оволодіння високими зразками праці (майстерністю), а також постійний пошук нового у професії (творчість, новаторство) [12, с. 50].

Загальновідомим є той факт, що на кожному з етапів становлення особистості професіонала присутній компонент, який є внутрішньою спонукою людини до діяльності, його мотивація. Разом з іншими складовими, що входять до професіоналізму особистості, мотивація є одним із базових і центральних елементів, який спрямовує людину, рухає її до мети, сприяє розвитку, досягненню найвищого рівня професіоналізму. Так, А. Бодальов відзначає, що справжній професіоналізм завжди поєднується зі стійкою мотиваційною сферою у здійсненні певної діяльності, на досягнення в ній унікального, неординарного результату [1].

У зарубіжній психології особливий інтерес для нас становлять праці Дж. Бьюдженталя, Р. Кочюнаса, А. Ленгле, А. Маслоу, Р. Мея, К. Роджерса, В. Франкла, І. Ялома, які розглядають професіоналізм крізь призму таких екзистенціально-гуманістичних понять як «самоактуалізація», «самореалізація», «самотрансцендентність».

При чому, більшість авторів відзначають, що розвиток професіоналізму істотно залежить від усвідомлення призначення й сенсу професійної діяльності, у формуванні та прояву професійно важливих якостей пов'язаних із самоактуалізацією й зростанням потенціалу особистості. Психологічною умовою розвитку професіоналізму є усвідомлення актуальних суперечностей між умовами праці і цілями діяльності, наявними ресурсами фахівця й необхідністю підвищення своєї кваліфікації, самовідношенням до себе як до суб'єкта особистісно-професійного розвитку. Усвідомлення сенсу і цінностей власної професійної діяльності є ядром професіоналізму і лежить в основі дій професіонала, як суб'єкта зі зміни діяльності, вирішення виникаючих професійних задач, створює можливість корегувати мотиви діяльності, стимулює потребу в професійному самовдосконаленні [8].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, в результаті категоріального аналізу нами з'ясовано, що професіоналізм це інтегрований показник особистісно-діяльнісної готовності особистості педагога до успішного

розв'язання професійних завдань.

Таким чином, підсумовуючи вищевикладене зазначимо, що розглянуті нами сутнісні характеристики категорії професіоналізму незалежно від специфічного виду праці виступають саме загальними інваріантами. Актуальними напрямками подальшої розробки даної проблеми є розгляд особливих інваріантів професіоналізму, які відображатимуть характерні риси конкретних видів праці. В нашому випадку – це виявлення змістової сутності ключового поняття дослідження саме в умовах педагогічної діяльності.

Література

1. Бодалев А.А. Вершина в развитии взрослого человека : характеристики и условия достижения / А.А. Бодалев. – М. : АСТ, 1998. – 168 с.
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / [уклад. і гол. ред. В.Т. Бусел]. – К. ; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2005. – 1728 с.
3. Гончаренко С.У. Український педагогічний енциклопедичний словник / Семен Устимович Гончаренко. – Рівне : Волинський оберіг, 2011. – 552 с.
4. Деркач А.А. Акмеология : личностное и профессиональное развитие человека. Кн. 1-5. / А.А. Деркач. – М. : Изд-во РАГС, 1999. – Кн. 1. : Методолого-прикладные основы акмеологических исследований. – 392 с.
5. Деркач А.А. Психология развития профессионала / Деркач А.А., Зазыкин В.Г., Маркова А.К. – М. : Изд-во РАГС, 2000. – 124 с.
6. Дружиллов С.А. Профессиональная компетентность и профессионализм педагога: психологический подход / С.А. Дружиллов // Сибирь. Философия. Образование: научно-публицистический альманах. – 2005. – № 8. – С. 26-44.
7. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; головний ред. В.Г. Кремень. – К. : Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
8. Кархалев И.В. Развитие правовой компетентности – путь к профессионализму. Психологический аспект [Электронный ресурс] // Вестник ДИТУД / И. В. Кархалев. – 2004. – № 2. – Режим доступа: <http://www.ditud.ru/gsdll/cgi-bin/library.exe?e=d>.
9. Кузьмина Н.В. Профессионализм личности преподавателя и мастера производственного обучения / Н.В. Кузьмина. – М. : Высшая школа, 1990. – 119 с.
10. Максименко С.Д. Психологія і педагогіка / С.Д. Максименко. – Вінниця, 2007. – 367 с.

11. Маркова А.К. Психология профессионализма / А.К. Маркова. – М. : Знание. – 1996. – 306 с.
12. Маркова А.К. Психология труда учителя / А.К. Маркова. – М. : Просвещение, 1994. – 192 с.
13. Педагогический словарь / [В.И. Загвязинский, А.Ф. Закирова, Т.А. Строкова] – М. : Издательский центр «Академия», 2008. – 352 с.
14. Психология воспитания. Пособие для методистов дошкольного и начального школьного образования, преподавателей, психологов / А.Д. Грибанова, А.К. Калининченко, Л.М. Кларина и др. [под ред. В.А. Петровского. – 2-е изд.]. – М. :АспектПресс, 1995. – 152 с.
15. Психолого-педагогический словарь для учителей и руководителей общеобразовательных учреждений : [текст / авт.-сост. В.А. Мижериков; под ред. П.И. Пидкасистого]. – Ростов-на-Дону : Феникс, 1998. – 544 с.
16. Словник-довідник з професійної педагогіки / [за ред. А.В. Семенової]. – Одеса : Пальміра, 2006. – 362 с.
17. Соціолого-педагогічний словник / [за ред. В.В. Радула]. – К. : «ЕксОб», 2004. – 304 с.

REFERENCES

1. Bodalyov Bodalyov A.A. Vershina v razvitiyi vzroslogo cheloveka: harakteristiki i usloviya dostizheniya / A.A. Bodalyov. – М. : AST, 1998. – 168 p.
2. Velikiy tlumachniy slovník suchasnoi ukrainskoi movi (z dod. i dopov.) / [uklad. i gol. red. V.T. Busel]. – K. ; Irpin : VTF «Perun», 2005. – 1728 p.
3. Goncharenko S.U. Ukrainskiy pedagogichniy enziklopedicheskiy slovar / Semen Ustimovich Goncharenko. – Rivne : Volinskiy oberg, 2011. – 552 p.
4. Derkach A.A. Akmeologiya : lichnostnoye i professionalnoye razvitiye cheloveka. Kn. 1-5. / A.A. Derkach. – М. : Izd-vo RAGS, 1999. – Kn. 1. : Metodologo-prikladniye osnovi akmeologicheskikh issledovaniy. – 392 s.
5. Derkach A.A. Psihologiya razvitiya professionalizma / Derkach A.A., Zazikin V.G., Markova A.K. – М. : Izd-vo RAGS, 2000. – 124 s.
6. Drushilov S.A. professionalna kompetentnost i professionalizm pedagoga: psihologicheskiy podhod / S.A. Drushilov // Sibir.

Philosoviya. Obrazovaniye: nauchno-publizisticheskiy almanah. – 2005. – № 8. – S. 26-44.

7. Enziklopediya osvity / Akad. ped. nauk Ukraini ; golovniy red. V.G. Kremen. – K. : Yurinkom Inter, 2008. – 1040 s.

8. Karhalyev I.V. Razvitiye pravovoy kompetentnosty – put k. professionalizmu. Psihologicheskiy aspekt [Elektroniy resurs] // Vyestnik DITUD / I. V. Karhalyev. – 2004. – № 2. – Reshym dostupa: <http://www.ditud.ru/gsd/cgi-bin/library.exe?e=d>.

9. Kuzmina N.V. Professionalizma lichnosty prepodavatyelya i mastyera proizvodstvenogo obucheniya / N.V. Kuzmina . – M. : Vishaya shkola, 1990. – 119 s.

10. Maksimenko S.D. Psihologiya i pedagogika / S.D. Maksimenko. – Vinniza, 2007. – 367 s.

11. Markova A.K. Psihologiya professionalizma / A.K. Markova. – M. : Znaniye. – 1996. – 306 s.

12. Markova A.K. Psihologiya truda uchityelya / A.K. Markova. – M. : Prosvyesheniye, 1994. – 192 s.

13. Pedagogicheskiy slovar / [V.I. Zagvyazinskiy, A.Ph. Zakirova, T.A. Strokova] – M. : Izdatyelskiy zentr «Akademiya», 2008. – 352 s.

14. Psihologiya vospitaniya. Posobiye dlya metodistov doskolnogo i nachalnogo shkolnogo obrazovaniya, prepodavateley, psihologov / A.D. Gribanova, A.K. Kalinichenko, L.M. Klarina i dr. [pod red. V.A. Petrovskogo. – 2-e izd.]. – M. :Aspekt Press, 1995. – 152 s.

15. Psiholgo-pedagogichniy slovar dlya uchiteley i rukovoditeley obsheobrazovatelnih uchrezhdeniy : [trkst / avt.- sost. V.A. Mizherkov; pod. red. P.I. Pidkatistogo]. – Rostov-na-Donu : Pheniks, 1998. – 544 s.

16. Slovník-dovidník z profesijnoi pedagogiki / [za red. A.V. Semenovoi]. – Odessa : Palmira, 2006. – 362 s.

17. Sozialno-pedagogicheskiy slovar / [za red. V.V. Radula]. – K. : «EksOb», 2004. – 304 s.

THE EDUCATOR'S OF THE PRE-SCHOOL EDUCATIONAL INSTITUTION PROFESIONALISM: THE CATEGORIAL ANALYSES OF THE PROBLEM

SAMSONOVA O., the senior teacher

The article is devoted to the generalization of approaches to the definition of conceptions "professional" and "professionalism" in psychological and pedagogical theory and practice; the problem of the formation of professionalism and selfdevelopment of the person of the educators of pre-school educational institution has been investigated in it. It is proved that the foundation of becoming a professional tutor is self-development, which leads to higher forms of life personality - creative selfrealization. It was found that professionalism is an integrated indicator of personal and active readiness of the teacher's personality to successfully solve professional tasks.

Professionalism, professional, self-development, teacher, pre-school educational institution.

УДК 37.014.61:001.891

СПЕЦИФІКА НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ ПРОБЛЕМ УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Сич Т.В., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри державної служби, адміністрування та управління Інституту післядипломної освіти й дистанційного навчання ДЗ „Луганський національний педагогічний університет імені Тараса Шевченка”, м. Старобільськ

У статті проаналізовано специфіку наукових досліджень проблем управління освітою. Розкрито співвідношення педагогічної, управлінської та науково-дослідної діяльності. Розглянуто фактори, які стримують розвиток у сфері управління

© Т. В. Сич, 2015